

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет економічний

Кафедра економічної кібернетики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД**

Освітня програма Економіка

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

підготовки – доктора філософії

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 29.08.2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економічний розвиток об'єднаних територіальних громад
Викладач (-і)	Д.е.н., доц. Зварич О.І.
Контактний телефон викладача	+380503737875
Е-mail викладача	olena.zvarych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://koia.pnu.edu.ua/
2. Анотація до курсу	
<p>Програма навчальної дисципліни «Економічний розвиток об'єднаних територіальних громад» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії сприяє поглибленню знань щодо структури та особливостей функціонування сільського сектора, прищеплення навиків оцінки сучасного стану і виявлення диспропорцій у розвитку його компонентної бази та розробки заходів щодо їх подолання.</p> <p>Окремим напрямком освоєння дисципліни є формування наукового мислення щодо стану та перспектив економічного розвитку населених пунктів, зайнятості сільського населення, становлення нових форм господарювання на селі, а також формування у молодого науковця вміння визначати пріоритетні напрями та обґрунтовувати ефективні механізми й інструменти вирішення проблем подолання депресивного стану сільських районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціальних і екологічно безпечних умов приватного і професійного життя для міського та сільського населення.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Дисципліна “Економічний розвиток об'єднаних територіальних громад” має на меті ознайомити здобувачів освітнього ступеня доктора філософії (аспірантів) з положеннями нормативно-правової бази, опанування підходів і прийомів щодо досліджень стану та перспектив соціально-економічного розвитку населених пунктів, зайнятості міського та сільського населення, становлення нових форм господарювання на селі та у містах тощо.</p> <p>Основні цілі, що постають перед аспірантами при вивченні навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінювати економічну, соціальну, демографічну ситуації у конкретній території в умовах соціально орієнтованої економіки міського та сільського розвитку; - диференціювати пріоритетні напрями та обґрунтовувати ефективні важелі і механізми вирішення проблем подолання депресивності сільських районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціально привабливих і екологічно безпечних умов життя для міського та сільського населення; – узагальнювати причинно-наслідкові взаємозв'язки у розвитку міського сільського сектора та територіальних громад під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, підсумовувати й оприлюднювати результати наукових досліджень. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Результати навчання:</p> <p>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.</p> <p>РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-</p>	

економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

PH05. Пропонувати нові рішення, розробляти наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

PH06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

Компетентності:

ІК — Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу .

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
2	051 Економіка	I	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Сутність економічного розвитку територіальних громад	Лекція, практичне заняття	[1-23]	Опрацювати лекційний матеріал, Підготуватися до практичного заняття, тести	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Вплив глобалізації на планування розвитку громад	Лекція, практичне заняття	[1-8, 11-21]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуват	6 бали	До наступного заняття за розкладом

			ися до практичного заняття, розрахункова робота, тести		
Тема 3. Інноваційні підходи в залучені громади до процесів планування місцевого розвитку	Лекція, практичне заняття	[1, 4-8, 11-16, 22-23]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, інд. творчі завдання, розрахункова робота, тести	8 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Діагностика стану територіальної громади як основа планування її розвитку	Лекція, практичне заняття	[1, 3, 6, 10-18, 19, 20]	Опрацювати лекційний матеріал, Пройти тестування до теми, розрахункова робота	8 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Стратегічне планування розвитку громади	Лекція, практичне заняття	[4-9, 10, 16, 19-21]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Моніторинг та оцінка в стратегічному плануванні	Лекція, практичне заняття	[1, 3, 5-10, 12-18, 22-23]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, інд. творчі завдання, розрахункова робота, тести	8 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Планування просторового розвитку	Лекція, практичне заняття	[1-5, 10-13, 15-19]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до	6 бали	До наступного заняття за розкладом

			практично го заняття, тести		
Тема 8. Поняття сталого розвитку територіальних громад (Орхутська модель)	Лекція, практичне заняття	[1, 3, 8-15, 19-22]	Опрацюва ти лекційний матеріал, підготува тися до практично го заняття, тести, контрольн а робота	6 балів	До наступного заняття за розкладом

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>100 бальна– 50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен;</p> <p>“відмінно” – аспірант демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обгрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обгрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – аспірант демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>“задовільно” – аспірант володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – аспірант не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p>ДОДАТКОВІ БАЛИ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ</p> <p>Доповнення усного виступу:</p> <p>2 бали – отримують аспіранти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.</p> <p>1 бал – отримують аспіранти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.</p> <p>Суттєві запитання до виступаючих:</p> <p>2 бали – отримують аспіранти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.</p> <p>1 бал – отримують аспіранти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.</p> <p>Експрес-контроль:</p> <p>2 бали – бали нараховуються аспіранти, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.</p> <p>1 бал – отримують аспіранти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.</p> <p>Складання словника основних термінів, що визначені програмою</p>
-----------------------------------	---

	<p>курсу (за темами):</p> <p>Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Аспірантам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми бали нараховуються аспірантам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.</p> <p>1 бал – нараховуються аспірантам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.</p> <p>Вивчення дисципліни «Соціально-економічний розвиток об'єднаних територіальних громад» відбувається у формі навчальних аудиторних занять, під час яких аспіранти отримують необхідні знання (лекції, практичні заняття, консультації) та виконання самостійної роботи в поза аудиторний час.</p> <p>Виклад лекційного матеріалу відбувається у формі лекцій-бесід і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привернути увагу слухачів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання. Оскільки лекція є регламентована в часі, тому наукова, навчальна інформація подається у визначеному, обмеженому обсязі. Це своєю чергою спонукає частину програмного матеріалу подавати, опрацьовувати та засвоювати під час інших видів занять. Різні форми організації навчання акти-візують самостійну, творчу пошуково-дослідницьку діяльність аспірантів.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Відповідно до навчального плану, аспірант виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи аспірантів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач аспірант має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як виконання індивідуального завдання та дискусія. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння аспірантами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх аспірантами на занятті.</p> <p>Допускається проведення лекцій і практичних занять з використанням дистанційних методів навчання.</p> <p>Здобувачі наукового ступеня PhD працюють з друкованими чи надісланими їм в електронній формі інформативним матеріалом та завданнями, або з інформацією в мережі Інтернет.</p> <p>Процес вивчення здобувачами наукового ступеня PhD супроводжується здійсненням наукових досліджень і написанням та опублікуванням за їх результатами наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p> <p>Консультації здійснюються у відведений для цього час, який доводиться до аспірантів на початку семестру. Вони, зокрема, використовуються для презентації виконаних аспірантом завдань у разі його відсутності на заняттях. Допомога з боку викладача повинна надаватися у формі роз'яснення деяких положень у межах завдання, у постановці навідних питань, які спрямовують хід думок аспіранта у</p>

	потрібне русло.
Критерії оцінювання СРС	<p>За виконання кожної розрахункової роботи аспірант отримує дві оцінки – одну за написання роботи і одну за захист. Оцінювання проводиться за національною шкалою.</p> <p>Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.</p> <p>Аспіранти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально. Програмою передбачено виконання завдань, пов'язаних з темою дисертаційного дослідження аспіранта.</p> <p>Аспіранти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання аспірантами Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Аспірант представляє опрацьований практичний матеріал (виконане завдання) з відповідної теми.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (5 балів); – оцінка за контрольну роботу (10 балів); – оцінка за самостійну роботу (30 балів).
7. Політика курсу	
<p>- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);</p> <p>- опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових робіт, проходження тестування в дистанційній формі навчання, виконання індивідуальних творчих завдань;</p> <p>- опрацювання і підготовка до дискусій з приводу матеріалу, викладеного в хрестоматіях для самостійної роботи;</p> <p>- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;</p> <p>- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».</p> <p>Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується аспірантом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, аспірант відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні незадовільні оцінки, отримані аспірантом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p> <p>Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи аспірантів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її не зарахування викладачем.</p> <p>Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ПНУ.</p>	
8. Рекомендована література	
1. Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Асоціація міст України –	

К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.

2. Блейклі Е.Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Вид 2-е / Пер. з англ. - Львів. - 2002. - 416 с.

3. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

4. Зварич О. І. Особливості регулювання сучасних процесів містобудування та архітектури поселень у регіоні. Scient Coll. InterConf. (53): with the Proced. of the 7th Intern. Scient. and Pract. Conf. «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (April 25 – 26, 2021). Melbourne, Australia: CSIRO Publishing House, 2021. P. 25 – 30.

5. Зварич О. І. Основні інфраструктурні чинники соціально-економічного розвитку регіону. Економічний і соціальний розвиток регіону та держави: Матер. Міжнародної наук.- практич. конф. (м. Дніпро, 27 березня 2021 року). Дніпро: НО «Перспектива», 2021. С. 12 – 16.

6. Зварич О. І. Публічне адміністрування та досягнення його результативності і ефективності. Електр. наук.- практич. фах. вид-ня «Ін-фраструктура ринку». Вип. № 52, лютий 2021 року. С. 20 – 25.

7. Зварич О. І. Формування інфраструктурних чинників економічного розвитку регіону. Електронний журнал «Інфраструктура ринку». Вип. 21, 2021. С. 46 – 59.

8. КОНЦЕПЦІЯ Стимулювання розвитку підприємництва на сільських територіях до 2030 року. URL: <https://minagro.gov.ua/npa/pro-shvalennya-koncepciyi-stimulyuvannya-rozvitku-pidpriyemnictva-na-silskih-teritoriyah-do-2030-roku>

9. Дмитришин Л. І., Зварич О. І. Формування концепції економічного розвитку регіонів і регіональна конкурентоспроможність. Вісник Прикарпат-ського ун-ту. Серія «Економіка». 2020. Вип. 15. Івано-Франківськ: Плай, 2020. С. 7-13.

10. Зварич О. І. «Дерево цілей» в управлінні розвитком регіону. Економіка та суспільство. Вип. 22/2020. С. 23 – 31.

11. Зварич О. І. Моделювальні чинники територіального управління економічним розвитком регіону. Науковий погляд: економіка та управління (правонаст. наук. журн. «Вісник Академії митної служби України», Серія «Економіка». № 4 (66), 2019. С. 21 – 27.

12. Васильченко Г.В. Паспорт громади як аналітична інформація для управління розвитком території. // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. Вип 6. - Тернопіль: ТНЕУ.- 2010.- С.392 - 396

13. Місцеве самоврядування в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. В.М. Скрипничука. - Івано-Франківськ: Місто НВ . - 2013. - 788с.

14. Підготовка до стратегічного планування економічного розвитку [Електронний ресурс]. URL: <https://www.linc.com.ua>

15. Зварич І. Т., Зварич О. І., Хома В. Б. Управління соціально-економічним розвитком регіону: навч.-метод. посібн. для студ. і маг. усіх економ. спец. Івано-Франківськ: Вид-ць „ПП Супрун В. П.», 2019. 467 с.

16. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII, в редакції від 19.03.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

17. McGranahan, G. and D. Sa^erthwaite, 2014 Urbanisation concepts and trends. IED Working Paper. IED, London. 2014.

18. Henderson, J.V. 2010. «Cities and Development.» Journal of Regional Science 50(1):515–540.

19. McKinsey Global Institute (2009). Preparing for China's Urban Billion, McKinsey & Company, Chicago.

20. Fay, M. and C. Opal. 2000. Urbanization without Growth: A Not So Uncommon Phenomenon. Washington D.C.: World Bank.

21. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ПНУ, державних органів науково- технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

22. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет: Законодавча база: URL <http://zakon4.rada.gov.ua>, <http://www.kmu.gov.ua>.

23. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського (каталоги): URL <http://nbuv.gov.ua/node/554>.

Викладач

_____

Зварич О.І.